

Grad u zagrljaju Prokletija

Ljubav nas vodi i stazama neprohodnim i predjelima neviđenim. A ljubav prema fotografiji odvela je nas troje učenika (u društvu dviju profesorica) do Plava, gradića na istoku Crne Gore. Kako smo uopće dospjeli do Plava, grada do kojeg se ne dolazi lako i jednostavno? Jer, on se nalazi u čvrstom zagrljaju planinskoga lanca Prokletije, između jezera i neba. Kada se dođe do Plava, put se nastavlja tek u mislima - ili prema dubinama jezera ili prema planinskim vrhuncima. Slijedimo ga samo u objektivu fotoaparata.

Saznali smo da krajem listopada putujemo u Plav kao sudionici projekta Vjekovi u objektivu. Cilj je projekta prikazati sličnosti i razlike u životu ljudi našega kraja i Plava. Prihvatismo se sve samih ozbiljnih tema: i ekonomije i demografije, kulture, religije i uprave...a onda se sjetismo i folkloru i etnologije, i naše tržnice i gastronomije. Nisu izostale ni prirodne i kulturne znamenitosti. Odnijeli smo tako u Plav Stari grad i lepoglavsku čipku, dravsku obalu i Trakošćansko jezero i u srcu i na fotografijama.

A kako smo uopće došli do Plava koji je od našega grada udaljen oko 800 kilometara? Kako smo upoznali neke od njegovih 13 000 stanovnika? Najjednostavnije je sjesti u auto i zaputiti se prema Bosni. Tako i bi toga sunčanoga listopadskog jutra. Sve do Broda monotona vožnja prekinuta tek radi kave... a onda most preko Save, minaret prve džamije i dimnjaci bosanskobrodske rafinerije. Sami se ponudiše našim aparatima. Nastavljamo kroz pustu i siromašnu Posavinu pa dolinom rijeke Bosne do Zenice. Prvi dojam, grad je lijep, a domaćin nam ne naplaćuje parkiranje auta. Znakovita gesta, dakle ovo nije više zapad. Prošećemo glavnom ulicom i provedemo se kraj čuvenoga KP doma pa autocestom – jedinom u Bosni – nastavljamo prema Sarajevu. Iako je i mračno i hladno, toplo nas dočekuju učenici i profesori jedne sarajevske srednje škole. Oni su nam domaćini i nakon večere ponosno nam

pokazuju svoj ranjeni grad.

Noćna šetnja sarajevskom Baščaršijom

Točno u ponoć nastavljamo prema Plavu u društvu Sarajlija; grad nas je zagrlio u ranim jutarnjim satima. Oraspoložio nas je čaj, a još više naši domaćini, plavski srednjoškolci koji su nam tako slični. Upoznasmo Nermu, Behmena i Melani i njihove prijatelje, ali i učenike iz Poreča i Mostara. Što oni u Plavu rade? Pohađaju školu kao sudionici projekta KEPASS namijenjenoga jadranskim zemljama.

U Plavu se slavi Dan škole, sve što drži do sebe ili je u školskoj dvorani na proslavi ili na nogometnom igralištu. U dvorani je priredba, a naši domaćini izvode folklornu točku. Odjeveni su u crnogorsku, albansku i bošnjačku narodnu nošnju. Radoznalo gledamo njihovu izvedbu i snimamo svaki detalj. Nakon folklorne točke slijedi mala scenska igra o sukobu starih i mladih, tradicije i nekih novih vremena koja sramežljivo kucaju na vrata Plava. Štikle i moderna odjeća teško osvajaju plavske ulice, mobitelima je bilo neusporedivo lakše. Naši nas domaćini uče plesati šotu, albansko narodno kolo, pa kad se umorimo, a zadovoljni što nam je lijepo išlo, sjedamo za bogat stol i upoznajemo nove

okuse. Neobične palačinke, sir i kajmak s Prokletija, pastrvu iz rijeke Lim ili Plavskoga jezera, kiseli kupus s komadima ovčetine...

Naši domaćini u Plavu zabavljaju nas tradicionalnim plesovima

Sutradan detaljnije upoznajemo Plav i okolicu. Mali botanički vrt u kojem su biljke koje rastu na Prokletijama, mjesne džamije i kulu Redžepagića koja je bila nastanjena u kontinuitetu od 15. stoljeća pa do prije pedesetak godina. Bivši stanovnik kule, a rođen u njoj, nesebično nam pokazuje predmete svoje obitelji.

Osjećamo da smo zakoračili u neki novi i nama nepoznati svijet.

Druženje s domaćinima u kuli Hasan- bega Redžepagića

Promatramo s neskrivenim divljenjem bogate zbirke koje svjedoče o prošlim vremenima, a sačuvane su u ovom skrivenom kutku koji zimi i po dva mjeseca može biti odsječen od svijeta. Zatim odlazimo u najstariju mjesnu džamiju pa u džamiju Sultanija koja je mijenjala svoju ulogu kako su se mijenjala vremena tijekom 20. stoljeća. Bila je Sultanija i škola i zatvor, a danas je opet ono što je bila, najljepša plavska džamija. O tome svjedoči i knjižnica s djelima na arapskom jeziku, navodno najbogatija u ovom dijelu Europe. S minareta Sultanije plavo nebo i najviši vrhunci Prokletija prekriveni snijegom nekako su bliži. Plav nam je na dlanu, prepoznamo kulu Redžepagića ali gle, otkrivamo ih još nekoliko... bijele se minareti i nišani, ljeska se jezero i kao da se čuju početni stihovi iz Hasanaginice... podne je i naš domaćin poziva vjernike na

molitvu dok se mi diskretno spuštamo niz mnogobrojne stube minareta...

Druženje s domaćinima u kuli Hasan- bega Redžepagića

Pogled na grad s minareta džamije "Sultanije"

Vrijeme nam je isteklo pa nakon ručka odlazimo dolinom Lima prepuni dojmova. Udaljavamo se od Plava i približavamo Sarajevu kroz surov krajolik. Lim je probio put kroz ove mrke i tajanstvene planine samo da bi se ulio u Drinu. I nju brzo napuštamo pa preko Goražda i ozloglašanih Pala stižemo navečer u Sarajevo. Nakon plavskih prizora ovaj put pred nama postaje nekako običan pa mirno spremamo fotoopremu. A Plav ostade u zagrljaju Prokletija da radoznalo čeka nove prijatelje.

Šetnja Plavskim jezerom

Plavsko jezero u zagrljaju Prokletija

Bojan Raos, 4. raz., Druga gimnazija Varaždin,
mentorica: Jordanka Horvat, prof.